Крыніца: adu.by Нацыянальны інстытут развіцця адукацыі

Дэма-версія практычнага задання для экзамена па гісторыі Беларусі, для навучэнцаў 9-х класаў (2022/2023 навучальны год). Білет 17. Варыянт 1

Білет 17. Практычнае заданне. Станаўленне беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці. Удзел БССР у стварэнні СССР. Узбуйненне тэрыторыі БССР.

Заданне склала:настаўнік Райкевіч А.М., ДУА «Мотальская сярэдняя школа №1» Іванаўскага раёна

Выкарыстоўваючы прадстаўленыя матэрыялы, адкажыце на пытанні:

1. Як называўся дакумент, які быў падпісаны 30 снежня 1922 г. на Усесаюзным з'ездзе Саветаў і ў якім абвяшчалася ўтварэнне СССР?
2. Выкарыстоўваючы гістарычную карту як крыніцу інфармацыі, адкажыце на пытанні. Як прынята называць падзеі, якія прывялі да далучэння да БССР тэрыторый, абазначаных на карце адпаведнымі кветкамі. 1) 2) і калі гэта адбылося?
3. Пацвердзіце цытатамі з крыніцы, што суверэнітэт БССР у складзе СССР быў значна абмежаваны.
4. Зрабіце выснову аб уплыве знешнепалітычных фактараў на стварэнне беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці. Якія факты ў прыведзеных крыніцах пацвярджаюць гэтае меркаванне?

Крыніца І. Дэкларацыя і Дагавор аб утварэнні Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік

Дэкларацыя аб утварэнні Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік

"<…> Воля народаў савецкіх рэспублік, якія сабраліся нядаўна на з'езды сваіх саветаў і аднадушна прынялі рашэнне аб утварэнні "Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік", служыць надзейнай парукай у тым, што Саюз гэты з'яўляецца добраахвотным аб'яднаннем раўнапраўных народаў, што за кожнай рэспублікай забяспечана права свабоднага. выхаду з Саюза, што доступ у Саюз адкрыты ўсім сацыялістычным савецкім рэспублікам, як існуючым, так і маючым узнікнуць у будучыні, што новая саюзная дзяржава з'явіцца годным увянчаннем закладзеных яшчэ ў кастрычніку 1917 г. асноў мірнага сужыцця і брацкага супрацоўніцтва народаў, што яно паслужыць верным апорай супраць сусветнага капіталізму і новым рашучым крокам ло шляхі аб'яднання працоўных усіх краін у Сусветную Сацыялістычную Савецкую Рэспубліку.

Заяўляючы пра ўсё гэта перад усім светам і ўрачыста абвяшчаючы непахіснасць асноў Савецкай улады, якія знайшлі свой выраз у канстытуцыях сацыялістычных савецкіх рэспублік, якія ўпаўнаважылі нас, мы, дэлегаты гэтых рэспублік, на падставе дадзеных нам паўнамоцтваў, пастанаўляем падпісаць дамову аб утварэнні "Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік".

Крыніца: adu.by Нацыянальны інстытут развіцця адукацыі

Дагавор аб утварэнні Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік

Расійская Сацыялістычная Федэратыўная Савецкая Рэспубліка (РСФСР), Украінская Сацыялістычная Савецкая Рэспубліка (УССР), Беларуская Сацыялістычная Савецкая Рэспубліка (БССР) і Закаўказская Сацыялістычная Федэратыўная Савецкая Рэспубліка (ЗСФСР – Грузія, Азербэйджан "Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік" - на наступных падставах.

1. Вядзенню Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік у асобе яго вярхоўных органаў падлягаюць:

а) прадстаўніцтва Саюза ў міжнародных зносінах;

б) змяненне знешніх граніц Саюза;

в) заключэнне дагавораў аб прыёме ў склад Саюза новых рэспублік;

г) абвяшчэнне вайны і заключэнне міру;

д) заключэнне знешніх дзяржаўных пазык;

е) ратыфікацыя міжнародных дагавораў;

ж) устанаўленне сістэм знешняга і ўнутранага гандлю;

з) устанаўленне асноў і агульнага плана ўсёй народнай гаспадаркі Саюза, а таксама заключэнне канцэсійных дагавораў;

і) рэгуляванне транспартнай і паштова-тэлеграфнай справы;

к) устанаўленне асноў арганізацыі ўзброеных сіл Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік;

л) зацвярджэнне адзінага дзяржаўнага бюджэту Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік, устанаўленне манетнай, грашовай і крэдытнай сістэмы, а таксама сістэмы агульнасаюзных, рэспубліканскіх і мясцовых падаткаў;

м) устанаўленне агульных пачаткаў землеўпарадкавання і землекарыстання, а таксама карыстання нетрамі, лясамі і водамі па ўсёй тэрыторыі Саюза;

н) агульнае саюзнае заканадаўства аб перасяленнях;

аб) устанаўленне асноў судовага ладу і судаводства, а таксама грамадзянскае і крымінальнае саюзнае заканадаўства;

п) устанаўленне асноўных законаў аб працы;

р) устанаўленне агульных пачаткаў народнай асветы;

с) устанаўленне агульных мер у галіне аховы народнага здароўя;

т) устанаўленне сістэмы мер і вагаў;

у) арганізацыя агульнасаюзнай статыстыкі;

ф) асноўнае заканадаўства ў галіне саюзнага грамадзянства ў адносінах да правоў іншаземцаў;

х) права агульнай амністыі;

ц) адмена парушаючых саюзны дагавор пастаноў З'ездаў Саветаў, Цэнтральных Выканаўчых Камітэтаў і Саветаў Народных Камісараў саюзных рэспублік. <…>

26. За кожнай з саюзных рэспублік захоўваецца права свабоднага выхаду з Саюза.

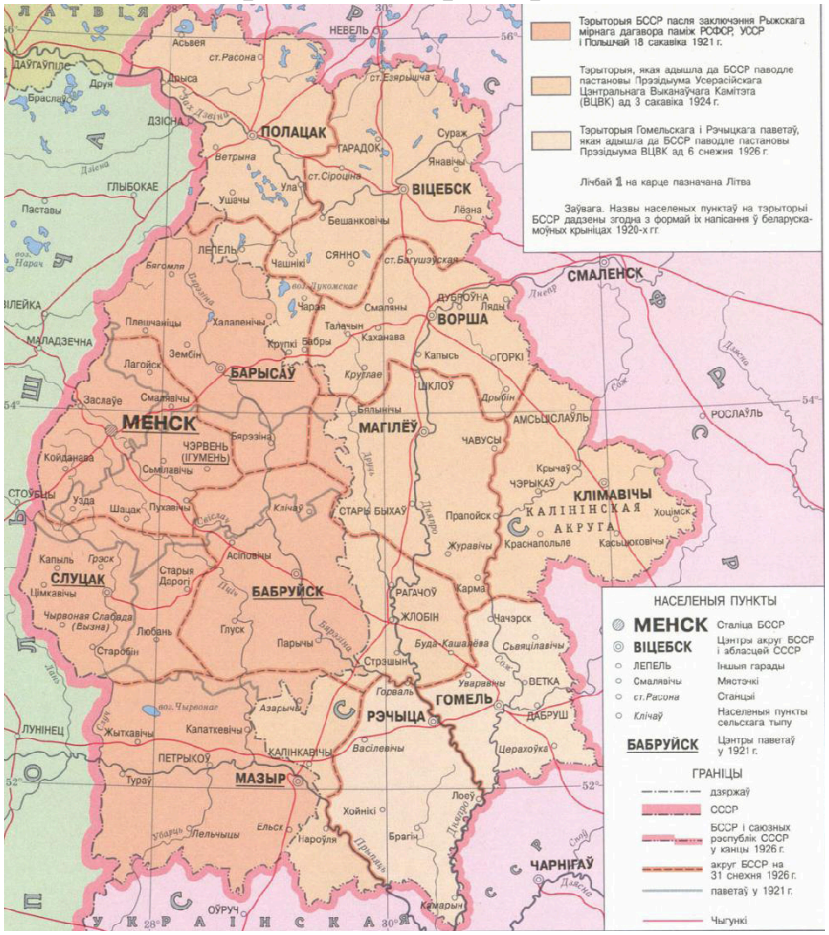
Крыніца II. Станаўленне беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці ў 1919–1920 гг.

Крыніца: adu.by Нацыянальны інстытут развіцця адукацыі

Дата	Падзеі, звязаныя з абвяшчэннем беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці	Падзеі на Заходнім фронце
1 студзеня 1919 г.	Маніфест аб утварэнні Сацыялістычнай Савецкай Рэспублікі Беларусі (ССРБ)	Версальска-Вашынгтонская сістэма міжнародных адносін пасля заканчэння Першай сусветнай вайны
Студзень-люты 1919 г.	І з'езд КП(б)Б, І Усебеларускі з'езд Саветаў	Утварэнне ССР Літвы і Беларусі (ЛітБелССР)
Ліпень 2020 г.	Другое абвяшчэнне незалежнасці ССРБ	Акупацыя Польшчай беларускіх земляў
18 сакавіка 1921 г.	Заходняя Беларусь адышла да Польшчы; Смаленская, Віцебская і Магілёўская губерні ўвайшлі ў склад Беларускай ССР	Падпісанне мірнай дамовы ў Рызе паміж РСФСР, Украінай і Польшчай без удзелу беларускай дэлегацыі

Крыніца ІІІ.

Адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел Савецкай Беларусі 1921–1926 гг.

Крыніца: adu.by Нацыянальны інстытут развіцця адукацыі

Адказы:1.

Дэкларацыя і Дагавор аб утварэнні Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік

2.Маюцца на ўвазе два т.зв. узбуйненні тэрыторыі БССР - 1924 і 1926 гг.

Сакавік 1924 г. – першае ўзбуйненне тэрыторыі БССР у выніку вяртання ўсходнебеларускіх тэрыторый са складу РСФСР. У яго склад увайшлі паветы Віцебскай, Гомельскай і Смаленскай губерняў, у якіх пераважала беларускае насельніцтва.

Снежань 1926 г. - другое ўзбуйненне тэрыторыі БССР. Да БССР былі далучаны Гомельскі і Рэчыцкі паветы Гомельскай губерні.

3.БССР, як і іншыя саюзныя рэспублікі, перадавала частку сваіх паўнамоцтваў СССР: прадстаўніцтва ў міжнародных адносінах; заключэнне дагавораў з іншымі дзяржавамі; пытанні вайны і міру; права змены знешніх межаў; распрацоўка асноў агульнага плана ўсёй народнай гаспадаркі; кіраўніцтва транспартам, поштай і тэлеграфам; арганізацыя і кіраўніцтва Узброенымі сіламі СССР; зацвярджэнне адзінага дзяржаўнага бюджэту; устанаўленне адзінай грашовай і крэдытнай сістэмы; устанаўленне асноў судаўладкавання і судаводства, а таксама грамадзянскага і крымінальнага заканадаўства і г.д. З вышэйсказанага бачна, што суверэнітэт саюзных рэспублік быў значна абмежаваны.

4.Знешнепалітычныя фактары мелі вялікі ўплыў на стварэнне беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці. Іншыя дзяржавы (Расія, Германія, Польшча) вырашалі лёс беларускага народа.

У выніку наступлення германскіх войскаў у 1918 годзе большая частка Беларусі была акупавана немцамі. Нямеччына юрыдычна не прызнала незалежнасць БНР, але акупацыйныя ўлады надалі ёй некаторыя паўнамоцтвы ў сферы гандлю, адукацыі і сацыяльнага забеспячэння. У снежні 1918 года Беларусь была вызвалена ад германскай акупацыі, была адноўлена савецкая ўлада, таму беларускі народ узмацніў рух за нацыянальнае самавызначэнне. Пасля вызвалення беларускіх земляў ад польскіх інтэрвентаў у 1920 годзе другі раз была абвешчана незалежнасць ССРБ. Яе стварэнне стала вынікам фармавання беларускай дзяржаўнасці на савецкай аснове.